

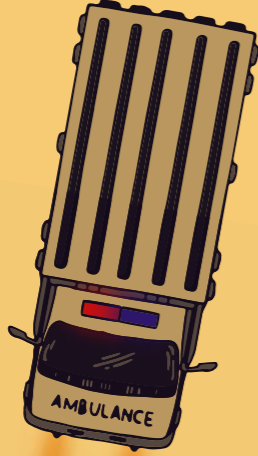
Gece de Yaşayan İstanbul

Hava karardıktan sonra da kentte yaşamın ev dışında devam etmesi, çeşitlenmesi ve belli konularda gündüz yoğunluğuna yaklaşmasının kentleşme adını verdiğimiz yakın tarihle paralel bir hikâyesi var. Özellikle 19. yüzyıldan itibaren hemen hemen eş zamanlı gelişen gece aydınlatmasının ve kent içi ulaşımın, kentlerde gece yaşamını var eden nedenlerden en önemlileri arasında yer aldıkları vurgulanır.

Havanın kararmasıyla barınma mekânlarımıza çekilmemizden ibaret bin yıllara dayalı bir deneyimimizden, evin dışında kenti deneyimleme şekillerimizin çoğalması ve bunları bir adım geriye çekilip izleme merakımız bizi taze bir yazınla başbaşa bırakıyor.

Örneğin kentlerin, hele İstanbul gibi metropollerin geceleri de çalışma alanı olarak faaliyetini sürdürmesi belki hâlâ milyonların yabancılaşma çekeceği bir gerçek, ancak gece mesaisi kendi ritmi, sesi veya sessizliğiyle onlarca yıldır haneler bir sonraki güne hazırlanırken devam ediyor. Üstelik gece mesaisinin, uygulansın ya da aykırı davranılsın, kendine has bir çalışma hukuku, belirlenmiş özlük hakları manzumesi var. Bu çalışma temposunun bir kısmı akşam saatlerinde veya gece yarısı olmadan kapanan alışveriş, eğlence ve yeme-içme mekânları gibi daha tanıdık yerlerde, bir kısmı ise imalathanelerin gece vardiyası gibi daha tanımlı ve bürolarda ek mesai gibi ancak sektörün içinde olanların bildiği binalar, daireler, sokak ve parklarda yaşanıyor.

Kenti gece yaşamındaki kapsayıcılığı veya tanınırlığı tartışmalı mekânlar, tam da bu özellikleriyle güvensiz ve tekinsizliğin kendine özgü kamusalılığı ve ritmini yaratıyor. Geceleri, çalışmaya yaşamı için özlük hakkı gaspının başka bir hâli olan kentler, kadınların eril şiddetle ve partiyarkayla gündüz olduğundan çok daha farklı bir mücadele alanı olageldi. Binlerce yıldır geceleri gözükmediğimiz alanlara, başta kent aydınlatmaları olmak üzere yeni faaliyetlerimizin tüm gürültüsü ve ışığıyla çıkışımızın, dışımızdaki canlıların karanlığa bağlı yaşamlarını nasıl işgal ettiğini yeterince kayıt altına almamış bile olabiliriz. Son olarak, nasıl toplumsal cinsiyet açısından veya sektörler açısından eşitsiz veya farklı ritimlerde gece kendi mekânlarını inşa ediyorsa, bu gece mekânlarının da İstanbul gibi metropoller başta olmak tüm kentlerde belirli bölgeleri içine aldığı, bazılarını ise dışında bıraktığını kendi deneyimlerimizden tahmin edebiliyoruz. Bu dosyada İstanbul'un oldukça zengin ve farklılıklar sergileyen gece yaşamının gece mesaisine ve kadınların gece kenti nasıl deneyimlediğine gece kentin kullanımı ve ötesiyle ilgili nasıl talep ve eylemler geliştirdiklerine odaklanırken kentin gecesinin tarihsel dönüşümüne de göz atıyoruz.

Günesin Yerini Sokak Lambaları Aldığında

